

НЭГДҮГЭЭР ХЭСЭГ

Санамж: Хариултын хуудасны заавартай сайтар танилцаарай.

- Энэ хэсэг нь 40 сонгох даалгавар, нийт 80 оноотой.
- Даалгавар бүр 5 сонгох хариулттай бөгөөд зөвхөн нэг хариулт сонгоорой.
- Сонгосон хариултаа хариултын хуудсанд будаж тэмдэглээрэй.
- Эхийг анхааралтай уншиж ойлгоод, даалгаврыг гүйцэтгээрэй.
- 1-13 дугаар сорилыг эхийн утга санаатай холбон ажиллаарай.

Хүмүүс харцны мөргөлчид /эсээ/

Харц бол ертөнц. Бүхэл бүтэн ертөнц. Гэхдээ яг л хайрын үүр шиг тийм энхрий ертөнц билээ. Харцныхаа салхин дороос хайраа залгилж энэ хорвоо... Нуугдсан хундага шиг харцны өмнө хэчнээн гэмгүй байсан ч гэмтэй юм шиг санагдаад байдаг. Гэгээрсэн хүний харц гэтсэн могойн чимээг ч мэдэрдэг. Гуравдагч нүд магнай дээр яг л булчинтай юм шиг лугшиж оршдог байх аа. Ингэхэд харц өөрөө зүрх сэтгэлийн бурхан нь юм шиг санагдаад байх юм. Тиймээс хайрыг хэн ч цөлж чаддаггүй шиг харцыг хэн ч цөлж чаддаггүй. Тиймээс заримдаа “Харц минь! Нулимс бол чиний нэрсэн дарс биш. Чамаар гагц нэрэгдсэн дарс”

“Зүрх сэтгэлийн ариун язгуур дороос гомдсон хайрын дарс нэрэгддэг юм” гэж учирламаар санагддаг. Тиймээс хэний ч болов харсан газраас сэтгэл зүрхний шарх эдгэрч байх болтугай. Хэн нэгний харцнаас нар мандаад байгаа юм шиг тийм дулаахан санагдахад, хэн нэгний царайнаас сар мандаад байгаа юм шиг тийм гэгээлэг харагдахад, хэн нэгний царайнд одод анивалзаад байгаа юм шиг тийм галтай санагдахад би хэн гэдгээ мартаад, хэн ч биш юм шиг живэн уусах дуртай.

Хоёр нүдний харц хоёр өөр байдаггүй болохоор, хоёр нүүртний зүрх сэтгэлийн хуулинд харц хэзээ ч захирагддаггүй болохоор, харж л байж хүмүүс хайрлаж дурлалцдаг болохоор, хайр харцаараа нөхцөлддөг болохоор харцандаа би хайртай. **Зүрх сэтгэлийнхээ ертөнцөд хөл тавьсан хүмүүс зүйрлэшгүй гэгээн харцтай болдог. Чин сэтгэлтэй хүн гүн харцтай байдаг. Гүн харцтай хүмүүс гүн ухаантай байдаг. Атаа хорслын цагаан хорхой сэтгэл зүрхэнд нь үүрлэсэн хүний харц байнга анивалзаж байдаг. Анивалзан буй харцны цаана атгаг санаа оршин байдаг. Тиймээс харцыг судал. Бүр зорьж судал. Харцны урсгал бол бас нэгэн төрлийн энергийн урсгал мөн. Сэтгэл зүйгээс хамаарахдаа сэрэл мэдрэмжид байнга нөлөөлж байдаг болохоор тэр шүү дээ.**

Хүн ер нь ингэхэд харцны мөргөлчин шиг амьтан л даа. Тиймээс харцны мөргөлчдөд харцны үзэгдлүүд бүхнээс илүү хамаатай байлгүй яах вэ. Харц - мэдрэмж, бодол – сэтгэл, зовлон – жаргал гуравтаа хайнга хандах аргагүй л дээ ерөөсөө.

Гэхдээ харцыг зохиож болдоггүй. Яг л хайрыг зохиож болдоггүй шиг. Харц дотроос төрж, дотоод мөн чанарыг илэрхийлж байдаг болохоор харцандаа хайр нь шингэж, хайрандаа би шингэж байвал болох нь тэр шүү дээ, ер нь. Тиймээс харц хүчтэй. Харцны хүчинд улирал хүртэл багтаж оршдог нь ч мэдрэгддэг. Өвөл шиг харцанд нь даараад байхаар нь би сэтгэл дотроо хаврыг бүтээдэг, хавар шиг харцанд жихүүцээд байхаар нь би сэтгэл дотроо зуныг урьдаг, зун шиг харцанд халууцаад байхаар нь би сэтгэлдээ намрыг авчирдаг, намар шиг харцанд гуниглаад байхаар нь сэтгэлдээн би өвлийг бүтээдэг гэсэн үг л дээ.

П.Хурай

1. Үгийг утгаар нь зөв харгалзуулсан хэсгийг олоорой.

1) аяглах	а. хол явуулах
2) лугших	б. байн байн аних
3) цөлөх	с. судас дэлсэх
4) нэрэх	д. элдвээр аашлах
5) анивалзах	е. найруулах

А. 1d, 2с, 3а, 4b, 5e
В. 1с, 2d, 3а, 4е, 5b
С. 1d, 2с, 3а, 4е, 5b
D. 1с, 2d, 3b, 4а, 5е
E. 1d, 2а, 3е, 4с, 5b
2. “Хүн ер нь ингэхэд харцны мөргөлчин шиг амьтан л даа” гэсэн толгой өгүүлбэрийг дэмжих өгүүлбэр аль нь вэ?

A. Тиймээс заримдаа “Харц минь! Нулимс бол чиний нэрсэн дарс биш. Чамаар гагц нэрэгдсэн дарс”

B. Тиймээс харцыг судал. Бүр зорьж судал. Харцны урсгал бол бас нэгэн төрлийн энергийн урсгал мөн.

C. Тиймээс хэний ч болов харсан газраас сэтгэл зүрхний шарх эдгэрч байх болтугай.

D. Тиймээс харцны мөргөлчдөд харцны үзэгдлүүд бүхнээс илүү хамаатай байлгүй яах вэ.

E. Тиймээс хайрыг хэн ч цөлж чаддаггүй шиг харцыг хэн ч цөлж чаддаггүй.
3. Эсээний хөтөч санаа аль вэ?

A. Харцныхаа салхин дороос хайраа залгилж энэ хорвоо...

B. Гуравдагч нүд магнай дээр яг л булчинтай юм шиг лугшиж оршдог байх аа.

C. Ингэхэд харц өөрөө зүрх сэтгэлийн бурхан нь юм шиг санагдаад байх юм.

D. “Харц минь! Нулимс бол чиний нэрсэн дарс биш. Чамаар гагц нэрэгдсэн дарс”

E. Харц бол ертөнц. Бүхэл бүтэн ертөнц.
4. “Харцны урсгал бол бас нэгэн төрлийн энергийн урсгал мөн” гэсний учир юу вэ?

A. Сэтгэл зүйгээс хамаарахдаа сэрэл мэдрэмжид нөлөөлж байдаг болохоор

B. Харцныхаа салхин дороос хайраа залгилж энэ хорвоо оршдог болохоор

C. Анивалзан буй харцны цаана атгаг санаа нуугдаж байдаг болохоор

D. Хоёр нүүртний зүрх сэтгэлийн хуулинд харц хэзээ ч захирагддаггүй учраас

E. Харцны мөргөлчдөд харцны үзэгдлүүд бүхнээс илүү хамаатай болохоор
5. Эхэд дэвшүүлсэн асуудал аль нь вэ?

A. Харц бол хайрын илрэл гэдэг тухай

B. Харцыг зорьж судлах тухай

C. Харц гэгээн байдаг тухай

D. Харц бол сэтгэлийн толь гэдэг тухай

E. Харц бол нуугдмал гэдэг тухай
6. Эхийн гол санааг илэрхийлэх түлхүүр өгүүлбэрийг олоорой.

A. Харц зөвхөн хайрын төлөө л урсдаг юм.

B. Анивалзан буй харцны цаана атгаг санаа оршин байдаг.

C. Харц дотроос төрж, дотоод мөн чанарыг илэрхийлдэг.

D. Сэтгэлийнхээ ертөнцөд хөл тавьсан хүмүүс гэгээн харцтай.

E. Чин сэтгэлтэй хүн гүн харцтай байдаг.

7. Эхийн онцолсон хэсгийн хэв маягийг зөв тодорхойлсон нь аль вэ?
- A. Харцны олон үзэгдлийн учир шалтгааныг тайлбарлан мэдээлсэн тул тайлбарламж
 - B. Харцны олон үзэгдлийн талаар оюун дүгнэлт гарган бичсэн тул эргэцүүлэмж
 - C. Харцны олон үзэгдлийг нэгэн цагт зэрэгцүүлэн тоочсон тул тоочимж
 - D. Харцны олон үзэгдлийн тухай учир зүйн дэс дараатай өгүүлсэн тул хүүрнэмж
 - E. Харцны олон үзэгдлийг учир зүйн дэс дараатай өгүүлж, тоочсон тул тоочимж, хүүрнэмж хосолсон
8. “Хэн нэгний харцнаас нар мандаад байгаа юм шиг тийм дулаахан санагдахад, хэн нэгний царайнаас сар мандаад байгаа юм шиг тийм гэгээлэг харагдахад” гэсэн өгүүлбэрт ямар уран хэрэглүүр байна вэ?
- A. санаагаа аажмаар өсгөн дүрсэлж, хүч нэмсэн тул ахиулал
 - B. төстэй хэлбэрээр, тэгш эрхтэйгээр зэрэгцүүлсэн тул зэрэгцүүлэл
 - C. эсрэг тэсрэг зүйлсийг сөргөцүүлэн дүрсэлсэн тул харшуулал
 - D. ижил төстэй үгсийг сөөлжүүлэн, салаавчлан бичсэн тул сөөлжүүлэл
 - E. сэтгэлийн өнгө аяс, санаагаа гаргахдаа урнаар асуусан тул уран асуулт
9. Аль нь хэлц өгүүлбэр вэ?
- A. Хоёр нүдний харц хоёр өөр байдаггүй.
 - B. Харж л байж хүмүүс хайрлаж дурлалцдаг.
 - C. Атаа хорслын цагаан хорхой сэтгэлд нь үүрлэсэн.
 - D. Чин сэтгэлтэй хүн гүн харцтай байдаг.
 - E. Тиймээс харцыг судал. Бүр зорьж судал.
10. “Чин сэтгэлтэй хүн гүн харцтай байдаг” өгүүлбэрийг тонгоргон хувиргасан нь аль вэ?
- A. Гүн харцтай хүн сэтгэлтэй байдаг.
 - B. Чин сэтгэлтэй хүн гүн гүнзгий харцтай байдаг.
 - C. Үнэн сэтгэлтэй хүн гүн харцтай байдаг.
 - D. Гүн харцтай хүн чин сэтгэлтэй байдаг.
 - E. Гүн харцтай хүн үнэнч сэтгэлтэй байдаг.
11. “Харцныхаа салхин дороос хайраа залгилж энэ хорвоо...” өгүүлбэр дэх тодруулсан үгийг солин найруулахад тохиромжтой нь аль вэ?
- A. ууж B. хугасалж C. гүзээлж D. гударч E. ундаалж
12. Доорх нийлмэл өгүүлбэрийн онцолсон хэсэг ямар өгүүлбэр болох вэ?
“Зүрх сэтгэлийн ариун язгуур дороос гомдсон хайрын дарс нэрэгддэг юм”
гэж учирламаар санагддаг.
- A. тодотгол гишүүн өгүүлбэр
 - B. байц гишүүн өгүүлбэр
 - C. шууд бус тусагдахуун гишүүн өгүүлбэр
 - D. шууд тусагдахуун гишүүн өгүүлбэр
 - E. өгүүлэгдэхүүн гишүүн өгүүлбэр
13. “Тиймээс харцыг судал” өгүүлбэрийг асуух утгатай болгож, зөв бичсэн нь аль вэ?
- A. Тиймээс харцыг судалбал яахуу?
 - B. Тиймээс харцыг судалбал яах бэ?
 - C. Тиймээс харцыг судалбал яах вэ?
 - D. Тиймээс харцыг судалбал яахав?
 - E. Тиймээс харцыг судалбал яахбол?
14. “дагуул үг+цөм үг” гэсэн бүтэцтэй холбоо үгийг олоорой.
- A. шарга азарга B. хөхөө шувуу C. онгоц нисэх
 - D. бодол санаа E. хар санаа

26. Л.Түдэв “Оройгүй сүм” романы доорх орчин нөхцөл нь төвөд лам нарын ямар байдлыг тодотгож байна вэ?

Санж Төвөдөд ирж, олон эрдэмт лам нартай төвөд, сингалаар ном хаялцан, тэднийг хариу хэлж чадахааргүй болгосондоо сэтгэл өөг байлаа.	Монголын нэг лам ном хаялцаж, Бэрээвин хийдийнхнийг ийнхүү паг суулгасан тухай үг Лхас даяар тархав.
--	--

- A. төвөдөөр ном хаялцахдаа муу
 B. сингалаар ном хаялцахдаа муу
 C. Лхас даяар цуу үг тараадаг
 D. хариу хэлж чаддаггүй
 E. эрдэм ухаан дулимаг
27. С.Эрдэнэ “Өвгөн шувуу” өгүүллэгийн “Жав гуай тэнгэрийг тооноор, газрыг үүдээр харах төдий болсоор уджээ” гэсэн хэсгээс илрэх санааг олоорой.
- A. Өвчин нь газар авч, гэрээсээ гарч чадахгүй байгааг харуулсан.
 B. Бие үхэхээс наана ухаан үхчих вий гэдэг айдсыг нь харуулсан.
 C. Нарыг тооноор, өвс ногоог үүдээрээ харж байгааг нь илэрхийлсэн.
 D. Дотор нь уужран, толгой нь хөнгөрч байгааг харуулсан.
 E. Тэнгэр газраа хүндэтгэн биширч байгаа санааг илэрхийлсэн.
28. С.Эрдэнэ “Өвгөн шувуу” өгүүллэгээс үндэсний ижилсэл буюу монгол хүний зан заншил, сэтгэл зүйн өвөрмөц онцлогийг илэрхийлсэн хэсгийг олоорой.
- A. Та нар маань нутаг усаа, адуу малаа харж хандаж яваарай.
 B. Тэгэхэд баг гэдэг чинь одоогийн сум шиг нутагтай байлаа.
 C. Шогломоор санагдаад морийг нь хөтлөөд алга болж өглөө.
 D. Та нар минь тэгээд үр ач өнөр өтгөн, жаргаж дэгжиж яваарай!
 E. Нэг хөгшин буурал азарга сүргээс зайдуу зүүрмэглэн байна.
29. С.Эрдэнэ “Өвгөн шувуу” өгүүллэгт: Жав өвгөний “Сайн ханьтай, голомт залгах хүүтэй, сайхан нөхөдтэй жаргаж явлаа. Ийм тийм юм дутуу дунд байсан гэж гажрах юм алга. Олны дунд л явлаа” гэж хэлсэн нь ямар утгыг агуулж байна вэ?
- A. Түүний олон найзтай байсныг
 B. Түүний дутуу зүйлгүй амьдарсныг
 C. Түүний зөв амьдарсныг
 D. Түүний хангалуун амьдарсныг
 E. Түүний чинээлэг амьдарсныг
30. “Хайку” төрлийн шүлгийг олоорой.
- A. Хайр сэтгэл, шударга үнэнийг хан тэнгэрээс
 Харамгүй хүртээж, энэ л бүсгүйд цогцлуулжээ
 Хараад ханашгүй гоо үзэсгэлэнг цэцэглүүлжээ.
- B. Үхэх төрөхийн утга учир оньсого мэт
 Үзтэл мэргэд утга учрыг нь олж чадсангүй
 Битүү цагаригийн эхлэл, төгсгөл хаана байнам
 Бид хаанаас ирсэн, хаашаа одох вэ?
- C. Чиний явах сайн замыг, үүл чамдаа зааж өгье би
 Чихэнд шингээж захих үгээ дараагаар нь хэлж өгье.
- D. Хээлэн үлээх салхи
 Нимгэн мандлыг бидэрлэнэ
 Зөөлөн исгэрэх шагшуурга
 Хөнгөн уйтгар төрүүлнэ.
- E. Яг замын хажууд
 Ягахан цэцэг дэлгэрчээ
 Яая гэх вэ, морь минь идчихлээ.

31. Өгүүлбэрийг зөв уншсаныг олоорой.

Өмнөтэй нь үндэстэн
 үндэстэн үндэстэн үндэстэн
 үндэстэн үндэстэн үндэстэн
 үндэстэн үндэстэн үндэстэн

- A. Монгол хэл бичгийн унаган мэдрэмж, сэтгэхүй сэргэж өгдөг.
- B. Монгол хэл бичгийн унаган мэдрэмж, сэтгэхүйг сэргөөж өгдөг.
- C. Монгол хэл бичгийн унаган мэдрэмж, сэтгэхүй сэргөж өгдөг.
- D. Монгол хэл бичгийн унаган мэдрэмж, сэтгэхүйг сэргээж өгдөг.
- E. Монгол хэл бичгийн унаган мэдрэмж, сэтгэхүйг сэрээж өгдөг.

32. Холбоо үгийг зөв уншсаныг олоорой.

Хөвдөг хөвдөг
 Хөвдөг хөвдөг

- A. хөөрхий хүү
- B. хөөрөх хөө
- C. хөөрхий гүү
- D. хөөрөнгүй хүү
- E. хөөрхөн гүү

33. “гэнэт” хэмээх үгийг зөв бичсэн нь аль вэ?

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

34. Галигийг үндэсний бичигт зөв буулгасныг олоорой.

“Эхэ хүмүн-ү дөлүгэн агаши занг”

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

35. “–сан⁴” нөхцөлийг залгасан зүй тогтлыг ажиглаад, тохирох үгийг олоорой.

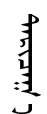
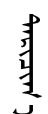
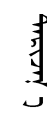
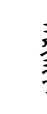

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

36. “багш” гэсэн үгийг хамаатуулах нөхцөлөөр зөв хувилгасныг олоорой.

- A.
- B.
- C.
- D.
- E.

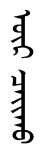
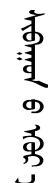
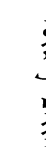

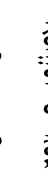
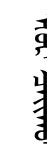
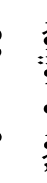
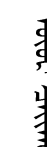

37. Олноороо үйлдэх утга илэрхийлсэн үгийг олоорой.

- A. B. C. D. E.

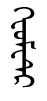
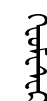
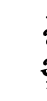
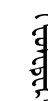
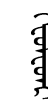
38. “үйл үндэс + цагаар төгсгөх нөхцөл” гэсэн бүтэцтэй үгийг олоорой.

- A. B. C. D. E.

39. “үүр” хэмээх үгийг утгаар нь зөв ялгасныг олоорой.

- A.   B.   C.   D.   E.

40. “геометр” хэмээх үгийн зөв бичлэгийг олоорой.

- A. B. C. D. E.

ХОЁРДУГААР ХЭСЭГ

Санамж:

- Энэ хэсэг нь 4 даалгавар, нийт 20 оноотой.
- Сонгох даалгавар биш тул харгалзааг зөв тогтоож, тохирох хариуг будаарай.
- Зөв харгалзуулсан хариулт бүр 1 оноотой.

2.1. Жишээ өгүүлбэрийг нэр томъёотой нь зөв харгалзуулаарай. (a, b, c, d, e мөр бүрд нэг хариулт тааруулаарай. 1, 2, 3 тоон дээр байгаа нэр томъёо давхцаж болно)

a. Тэнгэр аянга цахилгаан хүснэ.	1. Хоёр бүрэлдэхүүнт цөм өгүүлбэр
b. Тэнгис далай давлагаална.	2. Гурван бүрэлдэхүүнт цөм өгүүлбэр
c. Тэр дуун их салхийг хүсжээ.	3. Цөм бус өгүүлбэр
d. Салхи үүлсийг хуралдуулна.	
e. Далай хүчтэй давлагаална.	

2.2. “Жангар” туулийн жишээг дүрслэх ур маягтай нь зөв харгалзуулаарай.

a. Тором тэмээний хоргол шиг
Толь мөнгөн сүйх	1. юмшуулал
b. Тавлаад суухаараа
Тавин хоёр хүний зайд суудаг	2. тойруулал
c. Өл манхан цагаан уул нь
Өргөн шар дэлхийн хүйс болоод	3. ихэсгэл
d. Эд мэт баатрууд нь
Энгийн олон сайдтайгаа	4. адилтгал
e. Далан хааны төр шажин хоёрыг
Гар дээрээ бариад	5. багасгал

2.3. Жишээ үгсийг холбогдох дүрэмтэй нь зөв харгалзуулаарай.

a. Сандаг+ийг	1. Үгийн үндэс эвдрэх тул балархай эгшгийг гээхгүй бичих үг
b. чанар+ыг	2. Эгшигт гийгүүлэгчийг эгшигжүүлэх үүрэгтэй балархай эгшгийг гээхгүй бичих үг
c. эрх+ийг	3. Урт эгшгээр эхэлсэн нөхцөл залгахад ялгах эгшгийг гээхгүй бичих үг
d. галав+ыг	4. Оноосон нэрийн балархай эгшгийг гээхгүй бичих үг
e. бамбар+ыг	5. Уламжлалын зарчмыг баримтлан балархай эгшгийг гээхгүй бичих үг

2.4. Үгсийг дүрсээр ялган, зөв тохируулаарай. (a, b, c, d, e мөр бүрд нэг хариулт тааруулаарай. 1, 2, 3, 4 тоон дээр байгаа үгс давхцаж болно)

a. бод (мал)	1.	2.	3.	4.
b. буд- (зур-)				
c. бод- (сана-)				
d. хөх (тэмдэг нэр)				
e. хөх- (үйл үг)				

